

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄR-DATABASEN

Ändra ej på fältnamnen!

Cirkulärnr: 11:29
Diariernr: 11/3394
Handläggare: Ellinor Englund
Avdelning: Avdelningen för juridik
Datum: 2011-05-03
Rubrik: Ansvarfördelning mellan bosättningskommun och
vistelsekommun

CIRKULÄR 11:29

Individ- och familjeomsorg tjänstemän/politiker
Handikappomsorg tjänstemän/politiker
Äldreomsorg tjänstemän/politiker
Juridik
Hälso- och sjukvård

Ansvarfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun

Den 1 maj 2011 har nya bestämmelser trätt i kraft i socialtjänstlagen (2001:453), SoL och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, som rör ansvarsfördelningen mellan kommunerna. I cirkuläret redovisas kortfattat vad förändringarna innebär.

För utförlig information hänvisas till SFS 2011:328-334 och lagarnas förarbeten: prop. [2010/11:49](#) Ansvarfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun, bet. [2010/11:SoU12](#) och [rskr. 2010/11:202](#).

Socialtjänstlagen

Bestämmelser om vilken kommun som ansvarar för stöd och hjälp har införts i ett nytt kapitel i socialtjänstlagen, 2 a kap.

Vistelsekommunens ansvar

Vistelsekommunen har liksom tidigare det yttersta ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp han eller hon behöver men ansvaret begränsas. Om det *står klart* att en annan kommun – vilket ska framgå av lagstiftningen – är ansvarig kommun så är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.

Med *akuta situationer* avses framför allt sådana situationer som uppstår oväntat och oförutsett men det kan även förekomma andra fall då en enskild inte kan invänta insatser från en annan kommun eller annan huvudman (se RÅ 1995 ref. 70, RÅ 1996 ref. 13 och RÅ 1996 not. 53).

I de fall då det är *tveksamt* om förutsättningarna är uppfyllda för att någon annan kommun ska vara ansvarig så har vistelsekommunen ansvar för allt det stöd och den hjälp som den enskilde kan behöva.

När en person *inte är folkbokförd* i Sverige har vistelsekommunen biståndsansvaret. För utländska medborgare som inte är bosatta i Sverige men som vistas här för besök, följer av Regeringsrättens praxis (RÅ 1995 ref. 70) att vistelsekommunen endast ansvarar för akuta insatser.

Bosättningskommunens ansvar

Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än i vistelsekommunen så är det bosättningskommunen som ansvarar för stöd och hjälp. Bosättningskommunen utreder behovet av, beslutar om, verkställer och finansierar de stöd- och hjälpinsatser som den enskilde kan behöva.

En förutsättning för att bosättningskommunen ska ha ansvar är att det är *klarlagt* vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun. Om så inte är fallet gäller vistelsekommunens ansvar.

Bosättningskommunen ansvarar för den enskildes behov oavsett om han eller hon vistas i kommunen eller inte. Denna ändring i lagstiftningen innebär dock inte att bosättningskommunen får en utvidgad skyldighet att verkställa insatser utanför Sverige.

Med bosättningskommun avses:

1. *Den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt.* Det är i de flesta fall den kommun där den enskilde är eller borde vara folkbokförd. Ledning kan hämtas i reglerna i folkbokföringslagen (1991:481) och rättspraxis. Detta gäller dock inte person som är kvarskrivnen. Hans eller hennes bosättningskommun är istället den kommun där han eller hon har sitt faktiska boende.
2. *Den kommun som den enskilde har sin starkaste anknytning till.* Det gäller i de fall då den enskilde har en starkare anknytning till en annan kommun än den där han eller hon är stadigvarande bosatt. Det kan t.ex. gälla personer som flyttar ofta. Det kan även gälla barn som bor växelvis hos vårdnadshavare som bor i olika kommuner. Ledning kan hämtas från praxis i anslutning till 12 § folkbokföringslagen.
3. Även för personer som *saknar stadigvarande boende*, dvs. framför allt hemlösa, ska *den kommun som den enskilde har sin starkaste anknytning till* anses vara bosättningskommun. Omständigheter som är av betydelse vid bedömningen i dessa fall är t.ex. var den enskilde har sitt sociala nätverk och vilken uppfattning han eller hon själv har i fråga om sin anknytning till olika kommuner.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en vägledning som stöd till kommunerna för bedömning av till vilken kommun en enskild ska anses ha starkast anknytning.

Bosättningskommunens ansvar då den enskilde vistas i en annan kommun en kortare tid – d.v.s. upp till sex månader

Så länge en kommun är bosättningskommun så ansvarar kommunen för den enskildes behov, oavsett om han eller hon vistas i kommunen eller inte. Ska den enskilde på *eget initiativ* vistas en kortare tid i en annan kommun och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver stöd och hjälp för detta kan dock bosättningskommunen begära viss hjälp av vistelsekommunen.

1. Vistelsekommunen är skyldig att på begäran *bistå med den utredning* som bosättningskommunen *behöver* för att kunna pröva den enskildes behov av stöd och hjälp. Bosättningskommunen kan t.ex. behöva hjälp med att informera sig om vilka förhållanden som gäller på plats och förvissa sig om att insatserna är genomförbara t.ex. ur arbetsmiljösynpunkt. I de flesta fall bör det röra sig om en mindre kompletterande behovsutredning. För resterande del av utredningen svarar bosättningskommunen. Eftersom vistelsekommunen är skyldig att lämna information kan uppgifter lämnas utan hinder av eventuell sekretess. Bosättningskommunens möjlighet att lämna information till vistelsekommunen framgår av 10 kap. 2§ offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Det är viktigt att bosättningskommunen samråder med vistelsekommunen så att frågor som kan påverka verkställigheten utreds och så att vistelsekommunen i god tid får information om vistelsen.
2. Vistelsekommunen är också skyldig att på begäran *verkställa* bosättningskommunens beslut. När vistelsekommunen verkställer beslut följer verkställigheten i dessa fall direkt av lag och kan inte ses som ett utförande genom avtal enligt 2 kap. 5 § SoL. Samma regler kommer dock att gälla som då kommunen sluter avtal om att tillhandahålla tjänster åt en annan kommun dvs. vistelsekommunen ansvarar för att den dokumentation som ska ske i samband med genomförandet utförs och att regler om anmälan (t.o.m. 2011-06-30)/rapportering (fr.o.m. 2011-07-01) av missförhållanden följs (Lex Sarah) etc. Vid anmälan/rapport av missförhållanden blir i dessa fall två nämnder berörda.

Vistelsekommunen väljer om insatsen ska verkställas i egen regi eller om kommunen genom avtal ska låta någon annan utföra den. Vistelsekommunen verkställer ett beslut på begäran av bosättningskommunen – inte på begäran av den enskilde – vilket torde medföra att likställighetsprincipen enligt 2 kap. 2 § kommunallagen inte gäller.

Vistelsekommunens skyldighet att på begäran verkställa beslut gäller oavsett om den enskilde har haft behov av bistånd i bosättningskommunen eller inte.

Vilka insatser är vistelsekommunen skyldig att verkställa?

Vistelsekommunens skyldighet att bistå med insatser är inte begränsad till vissa insatser. Bosättningskommunen prövar behovet av bistånd på sedvanligt sätt utifrån vad som är skälig levnadsnivå och biståndet kan då komma att omfatta flera olika åtgärder beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Avsikten är inte att bedömningen av vad som är skälig levnadsnivå ska ändras och den enskilde har varken fått en utökad eller minskad rätt till bistånd. Det innebär t.ex. att insatsen särskild boendeform för service och omvårdnad för äldre liksom tidigare bara beviljas i en kommun. För att biståndet ska beviljas i en annan kommun krävs att den enskilde önskar byta bosättningskommun. Det innebär även att en person som är beviljad insatsen särskild boendeform för service och omvårdnad för äldre endast kan beviljas mycket omfattande hemtjänstinsatser i en annan kommun om detta behövs för att den enskilde ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Den enskildes avgift

Den enskilde betalar avgift till bosättningskommunen på samma sätt som då den enskilde vistas i och får sitt bistånd i bosättningskommunen.

Ersättning till vistelsekommunen vid vistelse en kortare tid

Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för *kostnader med anledning av verkställighet* som vistelsekommunen bistått med. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

Bosättningskommunen ska *inte* lämna ersättning för den eventuella hjälp med utredningen som vistelsekommunen bistått med.

Ersättningssystemet innebär att vistelsekommunen kommer att få olika ersättningar beroende på vilken kommun som ersättningen utgår ifrån. I vissa fall kommer vistelsekommunen att bli något underkompenserad i förhållande till de egna kostnaderna. Vistelsekommunen får då stå för mellanskillnaden.

Arbetsmiljölagen

Då vistelsekommunen ska verkställa bosättningskommunens beslut har vistelsekommunen ansvar för personalen på samma sätt som när kommunen verkställer insatser åt sina egna medlemmar. Det innebär t.ex. att vistelsekommunen ansvarar för sådan arbetsteknisk utrustning som kan krävas för att förebygga och förhindra ohälsa och olycksfall bland personalen. Det är ett skäl till att det är viktigt att bosättningskommunen samråder med vistelsekommunen. I vissa fall kan arbetsmiljöfrågorna göra det omöjligt att verkställa ett beslut på den av brukaren önskade platsen.

Särskild avgift vid dröjsmål med verkställigheten

Vistelsekommunen ansvarar för skyldigheten att betala särskild avgift så snart bosättningskommunen har begärt att vistelsekommunen ska verkställa beslut. Bestämmelserna om preskriptionstider för när särskild avgift kan dömas ut, ska i dessa fall gälla för vistelsekommunen.

Om en begäran att bistå med verkställigheten inte har framställts ligger ansvaret för särskild avgift på bosättningskommunen.

Rapporteringskyldighet

Har bosättningskommunen begärt att vistelsekommunen ska verkställa beslut så är både bosättningskommunen och vistelsekommunen skyldiga att rapportera till Socialstyrelsen om beslut som inte verkställts. Båda kommunerna är också skyldiga att lämna statistikrapporter till kommunfullmäktige.

Av kommunallagens bestämmelser framgår att det inte finns någon laglig möjlighet för vistelsekommunens revisorer att granska verkställigheten av beslut som fattats av en annan kommun (9 kap. 10 § 2 KL). Det är därför bara bosättningskommunen som har en skyldighet att rapportera till kommunens revisorer.

Vistelsekommunens ansvar då bosättningskommunen inte begär hjälp

Bosättningskommunen kan välja att utreda ärendet på egen hand och att själv utföra insatsen, antingen med egen personal eller genom avtal med privata utförare. Vistelsekommunen har då bara ansvar i *akuta situationer*.

Vistelse en längre tid i annan kommun

Så länge en kommun är bosättningskommun så ansvarar kommunen för den enskildes behov, oavsett om han eller hon vistas i kommunen eller inte. Ska den enskilde på *eget initiativ* vistas en *längre* tid i en annan kommun, dvs. längre tid än sex månader, så är vistelsekommunens ansvar begränsat till det stöd och den hjälp som en enskild kan behöva i akuta situationer. I dessa fall kan bosättningskommunen inte begära att vistelsekommunen ska bistå med verkställighet och utredning.

Bosättningskommunen kan i dessa fall sluta avtal med annan om att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten, t.ex. en annan kommun (vistelsekommunen) och lämna ersättning enligt avtal. I dessa fall finns inte reglerat i SoL vilken ersättning som ska lämnas.

Placeringskommunens ansvar

En ny bestämmelse har införts vad gäller placeringskommunens ansvar för att främja enhetlighet och ett sammanhållet vårdansvar.

En kommun ska behålla ansvaret för *allt* stöd och all hjälp som en enskild kan behöva när en enskild till följd av ett beslut av en kommun vistas i en annan kommun i

1. familjehem enligt 6 kap. SoL eller 9 § 8 LSS,
2. hem för vård eller boende enligt 6 kap. SoL,
3. boende för service och omvårdnad för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,
4. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,
5. bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 8 eller 9 LSS, eller
6. annat boende, om det inte är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bostättningskommun.

Punkt 1 och 2

Med familjehem och hem för vård eller boende avses alla former av sådana hem, även t.ex. särskilda ungdomshem enligt 6 kap. 3 § SoL och även vid placeringar med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

Punkt 6

Med annat boende menas främst härbärgen och liknande, men också andra boendeformer, även eget boende som ordnas för en enskild. Punkten är framför allt aktuell för personer som är hemlösa men den kan även vara aktuell för andra för vilka bostättningskommunen inte är klarlagd, t.ex. för en hotad person som beviljats skyddat boende.

Så snart bostättningskommunen är klarlagd kan den kommun som beslutat om boendet begära överflyttning av ärendet.

Ansvar för samtliga insatser

Den placerande kommunen har kvar sitt ansvar även då den enskilde får anses bli stadigvarande bosatt i en annan kommun, och placeringskommunens ansvar omfattar samtliga insatser som den enskilde kan ha behov av, inte bara de som har samband med det ursprungliga hjälpbehovet. Det innebär t.ex. att då ett barn placeras enligt SoL i familjehem i en annan kommun än placeringskommunen så ansvarar placeringskommunen även för de insatser enligt LSS som barnet senare kan visa sig ha behov av.

Akuta situationer

Då det finns en ”placerande kommun” är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.

Folkbokföringskommunens ansvar

Socialtjänstlagen har ändrats så att folkbokföringskommunens ansvar har utvidgats till att omfatta *alla* stöd- och hjälpinsatser enligt SoL som den enskilde kan ha behov av

1. under kriminalvård i anstalt,
2. under vård på sjukhus eller i annan sjukvårdsinrättning på initiativ av någon annan än en kommun,
3. som aktualiserats inför avslutningen av vård enligt 1 eller 2.

Inte folkbokförd i Sverige

När en person inte är folkbokförd i Sverige har vistelsekommunen biståndsansvaret.

Akuta situationer

Då det finns en folkbokföringskommun som ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.

Överflyttning av ärenden enligt socialtjänstlagen

Bestämmelserna om överflyttning av ärenden har förtydligats (2 a kap. 10-12 §§ SoL).

En kommun som anser att ett ärende ska flyttas över ska nu *skriftligen begära* överflyttning hos den andra kommunen. Den andra kommunen ska *skriftligen* och *utan dröjsmål* meddela sin inställning. Med ”utan dröjsmål” menas att svar normalt bör lämnas inom en månad.

Ärendet ska flyttas över om den som berörs av ärendet har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt.

Om berörda kommuner inte är överens om att flytta över ärendet eller om den andra kommunen *inte svarar inom en månad* får den kommun som begärt överflyttning ansöka om sådan hos Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen ska fatta beslut så snart som möjligt, dock senast inom tre månader från det att ansökan kom in. Om det finns *särskilda skäl* får beslut fattas senare. Särskilda skäl kan t.ex. vara att det kommer fram nya omständigheter eller att det är svårt att få fram nödvändiga uppgifter. Däremot ska det i regel inte utgöra särskilda skäl att en kommuns socialnämnd inte sammanträder inom den föreskrivna tiden och att kommunen av det skälet inte kan lämna sitt yttrande i tid.

Socialstyrelsens beslut gäller då det vunnit laga kraft.

Ansökan om insatser i en annan kommun

Ny bestämmelse för personer som utsätts för våld eller andra övergrepp

En ny bestämmelse har införts som gör det möjligt för personer som utsätts för våld eller andra övergrepp att ansöka om insatser i en annan kommun (2 a kap. 8 § SoL). En person som önskar flytta till en annan kommun får ansöka om insatser i den kommunen om han eller hon på grund av *våld eller andra övergrepp* behöver flytta till en annan kommun men inte kan göra det utan att de insatser som han eller hon behöver lämnas.

En ansökan ska i dessa fall behandlas som om den enskilde är bosatt i inflyttningsskommunen. Bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

Gäller personer som måste flytta permanent

Bestämmelsen omfattar endast personer som måste byta bostadsort permanent.

Om en person som utsätts för våld eller andra övergrepp tillfälligt måste flytta för att undvika att utsättas för brott, är det bosättningskommunen som ansvarar för insatser.

Om en hotad person på eget initiativ akut beger sig till en annan kommun och under vistelsen där söker stöd och hjälp gäller vistelsekommunens yttersta ansvar i den akuta situationen.

Våld eller andra övergrepp

Med våld eller andra övergrepp avses samma sak som i 5 kap. 11 § andra stycket SoL. Den nya bestämmelsen är dock inte begränsad till kvinnor och inte heller till att övergreppen ska ha begåtts av en närstående (se [prop. 1997/98:55](#) samt förslaget till ny bestämmelse i brottsbalken om olaga förföljelse i [prop. 2010/11:45](#)).

Insatser som kan bli aktuella

Behovet av att flytta ska vara styrt av den enskildes utsatta situation och även behovet av insatser ska följa av situationen. En bedömning av vilka insatser som behövs får göras i varje enskilt fall. Det kan exempelvis röra sig om hjälp med att ordna boende, ekonomiskt bistånd eller insatser för eventuella barn.

Vilka anses ha behov av att flytta?

Vilka personer som ska anses ha behov av att flytta på grund av våld eller andra övergrepp får avgöras i varje enskilt fall utifrån den enskildes situation, men omfattar i vart fall den som har skyddade personuppgifter.

Övergångsbestämmelser

- En kommun är skyldig att slutföra en utredning och fatta beslut i ett ärende som inkommit till kommunen före ikraftträdandet, om inte kommunen och en annan kommun som är ansvarig för ärendet enligt de nya föreskrifterna kommer överens om överflyttning av ärendet och den enskilde samtycker till det.

- En kommun som beviljat insatser före ikraftträdandet ska behålla ansvaret för insatserna till dess att kommunen och en annan kommun som är ansvarig för ärendet enligt de nya föreskrifterna kommer överens om överflyttning av ärendet och den enskilde samtycker till det. Vad som gäller om kommunerna inte kommer överens eller den enskilde inte samtycker kommenteras inte i förarbetena men det torde vara möjligt för den kommun som beviljat insatser att ansöka om överflyttning hos Socialstyrelsen.
- Föreskrifterna i 2 a kap. 6 och 7 §§ (som rör vistelsekommunens skyldighet att bistå bosättningskommunen) ska inte tillämpas i ärenden där beslut meddelats före ikraftträdandet den 1 maj 2011.

Avsikten med ändringarna är bl.a. att underlätta för den enskilde i kontakterna med kommuner, på så sätt att den enskilde i de flesta fall inte ska behöva ha kontakt med olika kommuner i fråga om sina behov av insatser. Reglerna bör därför få genomslag så snart som möjligt men utan att den enskildes pågående insatser äventyras.

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Bosättningskommunens ansvar

Enligt 16 § LSS gäller en kommuns ansvar enligt lagen gentemot dem som är bosatta i kommunen. Vid bedömning av frågan om var en person ska anses vara bosatt kan ledning, enligt lagens förarbeten, hämtas från folkbokföringens bestämmelser om rätt folkbokföringsort.

Undantag från huvudregeln om bosättningskommunens ansvar

Bosättningskommunens ansvar är detsamma oavsett om beslutet verkställs inom kommunens gränser eller utanför. Det finns dock ett undantag. När en kommun som vid beslutstillfället var bosättningskommun verkställer ett beslut om *boende* i en annan kommun och brukaren därmed får en *ny bosättningskommun* så behåller den beslutande kommunen sitt ansvar. Ett förtydligande om detta har införts i lagen (se nedan avsnittet Kommun som beslutat om boende i annan kommun enligt LSS eller SoL behåller ansvaret).

Vistelsekommunens ansvar

Bosättningskommunen ansvarar för insatser även då en enskild tillfälligt vistas i en annan kommun. Vistelsekommunen ska endast svara för de nödvändiga stöd- och hjälpinsatser som behövs i *akuta situationer*. Här avses främst insatser för behov som inte är kända utan uppstår oförutsett under vistelsen.

Vistelsekommunens skyldighet då den enskilde vistas i kommun en kortare tid – dvs. upp till sex månader

Då en enskild som tillhör LSS personkrets har behov av insatser för att på eget initiativ kunna genomföra en kortare tids vistelse i en annan kommun än bosättningskommunen så kan bosättningskommunen begära viss hjälp av vistelsekommunen.

1. Vistelsekommunen är skyldig att på begäran *bistå med den utredning* som bosättningskommunen *behöver* för att kunna pröva den enskildes behov av stöd och hjälp. Bosättningskommunen kan t.ex. behöva hjälp med att informera sig om vilka förhållanden som gäller på plats och förvissa sig om att insatserna är genomförbara t.ex. ur arbetsmiljösynpunkt. I de flesta fall bör det röra sig om en mindre kompletterande behovsutredning. För resterande del av utredningen svarar bosättningskommunen. Eftersom vistelsekommunen är skyldig att lämna information kan uppgifter lämnas utan hinder av eventuell sekretess. Bosättningskommunens möjlighet att lämna information till vistelsekommunen framgår av 10 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Det är viktigt att bosättningskommunen samråder med vistelsekommunen så att frågor som kan påverka verkställigheten utreds och så att vistelsekommunen i god tid får information om vistelsen.
2. Vistelsekommunen är också skyldig att på begäran *verkställa* bosättningskommunens beslut. När vistelsekommunen verkställer beslut följer verkställigheten i dessa fall direkt av lag och kan inte ses som ett utförande genom avtal enligt 17 § LSS. Samma regler kommer dock att gälla som då kommunen sluter avtal om att tillhandahålla tjänster åt en annan kommun dvs. vistelsekommunen ansvarar för att den dokumentation som ska ske i samband med genomförandet utförs och att regler om anmälan (t.o.m. 2011-06-30)/rapportering (fr.o.m. 2011-07-01) av missförhållanden följs (Lex Sarah) etc. Vid anmälan/rapport av missförhållanden blir i dessa fall två nämnder berörda.

Vistelsekommunen väljer om insatsen ska verkställas i egen regi eller om kommunen genom avtal ska låta någon annan utföra den. Vistelsekommunen verkställer ett beslut på begäran av bosättningskommunen – inte på begäran av den enskilde – vilket torde medföra att likställighetsprincipen enligt 2 kap. 2 § kommunallagen inte gäller.

Vistelsekommunens skyldighet att på begäran verkställa beslut gäller oavsett om den enskilde har haft behov av insatser i bosättningskommunen eller inte.

Vilka insatser är vistelsekommunen skyldig att verkställa?

Vistelsekommunens skyldighet att bistå med insatser är inte begränsad till vissa insatser. Bosättningskommunen prövar behovet av insatser på sedvanligt sätt och brukare kan då komma att beviljas flera olika åtgärder beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Men avsikten är inte att bedömningen av vad som är goda levnadsvill-

kor ska ändras och den enskilde har varken fått en utökad eller minskad rätt till stöd och service. Det innebär t.ex. att insatsen bostad med särskild service liksom tidigare bara beviljas i en kommun. För att den insatsen ska beviljas i en annan kommun krävs att den enskilde önskar byta bosättningskommun.

Ersättning till vistelsekommunen vid vistelse en kortare tid

Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för *kostnader med anledning av verkställighet* som vistelsekommunen bistått med. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

Bosättningskommunen ska *inte* lämna ersättning för den eventuella hjälp med utredningen som vistelsekommunen bistått med.

Ersättningssystemet innebär att vistelsekommunen kommer att få olika ersättningar beroende på vilken kommun som ersättningen utgår ifrån. I vissa fall kommer vistelsekommunen att bli något underkompenserad i förhållande till de egna kostnaderna. Vistelsekommunen får då stå för mellanskillnaden.

Arbetsmiljölagen

Då vistelsekommunen ska verkställa bosättningskommunens beslut har kommunen ansvar för personalen på samma sätt som när kommunen verkställer insatser åt sina egna medlemmar. Det innebär t.ex. att vistelsekommunen ansvarar för sådan arbetsteknisk utrustning som kan krävas för att förebygga och förhindra ohälsa och olycksfall bland personalen. Det är ett skäl till att det är viktigt att bosättningskommunen samråder med vistelsekommunen. I vissa fall kan arbetsmiljöfrågorna göra det omöjligt att verkställa ett beslut på den av brukaren önskade platsen.

Särskild avgift vid dröjsmål med verkställigheten

Vistelsekommunen ansvarar för skyldigheten att betala särskild avgift så snart bosättningskommunen har begärt att vistelsekommunen ska verkställa beslut. Bestämmelserna om preskriptionstider för när särskild avgift kan dömas ut, ska i dessa fall gälla för vistelsekommunen.

Om en begäran att bistå med verkställigheten inte har framställts ligger ansvaret för särskild avgift på bosättningskommunen.

Rapporteringskyldighet

Har bosättningskommunen begärt att vistelsekommunen ska verkställa beslut så är både bosättningskommunen och vistelsekommunen skyldiga att rapportera till Socialstyrelsen om beslut som inte verkställts. Båda kommunerna är också skyldiga att lämna statistikrapporter till kommunfullmäktige.

Av kommunallagens bestämmelser framgår att det inte finns någon laglig möjlighet för vistelsekommunens revisorer att granska verkställigheten av beslut som fattats av en annan kommun (9 kap. 10 § 2 KL). Det är därför bara bosättningskommunen som har en skyldighet att rapportera till kommunens revisorer.

Vistelsekommunens ansvar då bosättningskommunen inte begär hjälp

Bosättningskommunen kan välja att utreda ärendet på egen hand och att själv utföra insatsen, antingen med egen personal eller genom avtal med privata utförare. Vistelsekommunen har då bara ansvar i *akuta situationer*.

Vistelse en längre tid i annan kommun

Så länge en kommun är bosättningskommun så ansvarar kommunen för den enskildes behov, oavsett om han eller hon vistas i kommunen eller inte. Ska den enskilde på *eget initiativ* vistas en *längre* tid i en annan kommun, dvs. längre tid än sex månader, så är vistelsekommunens ansvar begränsat till det stöd och den hjälp som en enskild kan behöva i akuta situationer. I dessa fall kan bosättningskommunen inte begära att vistelsekommunen ska bistå med verkställighet och utredning.

Bosättningskommunen kan i dessa fall sluta avtal med annan om att tillhandahålla insatser enligt LSS, t.ex. en annan kommun (vistelsekommunen) och lämna ersättning enligt avtal. Det finns då inte reglerat i LSS vilken ersättning som ska lämnas.

Kommun som beslutat om boende i annan kommun enligt LSS eller SoL behåller ansvaret

Kommunens ansvar är detsamma oavsett om beslutet verkställs inom kommunens gränser eller utanför. En ny bestämmelse har införts i LSS för att tydliggöra detta och den tidigare bestämmelsen, 17 a § LSS om kommunens möjlighet att träffa avtal om kostnadsansvar för vissa insatser i annan kommun, har upphört att gälla.

Beslut om boende enligt LSS

Den kommun som verkställt ett beslut enligt 9 § 8 eller 9 LSS i en annan kommun ska ha ett sammanhållet ansvar för LSS-insatser och ansvarar därför även för att tillgodose behov av *andra LSS-insatser* som uppkommer under pågående bosättning i den andra kommunen. Kommunen ansvarar även för att en individuell plan upprättas då önskemål om sådan finns. Kravet på att det ska föreligga särskilda skäl för att verkställa beslut om boende i en annan kommun har inte ändrats.

Uppstår behov av stöd och hjälp enligt *SoL* ansvarar kommunen även för att tillgodose detta.

När beslut om boende fattats enligt socialtjänstlagen

En kommun har även ansvar för LSS-insatser gentemot personer som till följd av ett beslut av kommunen är bosatt i en annan kommun i

1. familjehem eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. socialtjänstlagen,
2. boende för service och omvårdnad för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen, eller

3. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen.

Insatsen rådgivning och annat personligt stöd

Insatsen rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS omfattas inte av förändringarna. Det är alltså även fortsättningsvis det landsting eller, i förekommande fall, den kommun där den enskilde är bosatt som ansvarar för insatsen.

När upphör ansvaret för den kommun som beslutat om insatser enligt 9 § 8 eller 9 i en annan kommun?

Den beslutande kommunens ansvar för LSS-insatser upphör om den nya bosättningskommunen *påbörjar verkställighet* av insatser efter ett förhandsbesked. En enskild person ska därigenom kunna känna sig trygg med att det inte uppstår ett glapp i stöd- och serviceinsatserna när en ny kommun ska ta över ansvaret.

Ansvaret kan givetvis upphöra också i andra fall, exempelvis om behovet upphör eller en tredje kommun påbörjar verkställighet av insatser efter ett förhandsbesked.

Förhandsbesked enligt LSS

Före 1 maj 2011 har den enskilde bara kunnat ansöka om förhandsbesked i en annan kommun än den där hon eller han varit bosatt (RÅ 2007 ref. 40). Från och med 1 maj kan förhandsbesked meddelas efter ansökan av en person som redan är bosatt i kommunen - *under förutsättning* att den enskilde är bosatt i kommunen till följd av ett beslut av en annan kommun än bosättningskommunen (se ovan). *Ytterligare en förutsättning* är att ansökan om förhandsbesked i dessa fall avser en boendeinsats enligt LSS, eller andra insatser om den enskilde inte längre har behov av boendeinsats utan på egen hand ordnar boendet.

En person som önskar byta hemkommun och flytta mer permanent från en kommun till en annan ska alltså alltid ansöka om förhandsbesked om boende enligt 9 § LSS, eller någon annan insats om personen anskaffar ett eget boende. Detta oavsett var personen har sin bosättning (sin folkbokföring).

Som framgått ovan upphör inte ansvaret för den ursprungliga kommunen förrän en ny kommun påbörjar verkställighet av beviljade insatser efter ett förhandsbesked. Därigenom ges den enskilde en möjlighet att avstå från att välja den nya kommunen om kommunens erbjudna verkställighet inte överensstämmer med den enskildes önskemål. Se RÅ 2007 ref. 62 II och RÅ 2010 ref. 91 om kommunens möjlighet att utforma insatser på lämpligt sätt.

En kommun ska, enligt lagens förarbeten, inte annat än undantagsvis kunna avslå en ansökan om en insats genom förhandsbesked på den grunden att behovet redan är tillgodosett av den gamla kommunen. För ledning kring vad som avses med *undantagsvis* se RÅ 2004 ref. 110.

Övergångsbestämmelser

- En kommun är skyldig att slutföra en utredning och fatta beslut i ett ärende som inkommit till kommunen före ikraftträdandet, om inte en annan kommun efter ansökan från den enskilde övertar ansvaret för ärendet enligt de nya föreskrifterna om ansvarig kommun.
- I fråga om enskilda som påbörjat en tillfällig vistelse i en annan kommun före ikraftträdandet ska äldre föreskrifter tillämpas i stället för de nya bestämmelserna om vistelsekommunens skyldighet vid kortare vistelse i kommunen.
- En kommun som före ikraftträdandet beviljat insatser enligt LSS ska behålla ansvaret för insatserna till dess att en annan kommun, efter ansökan från den enskilde, övertar ansvaret enligt de nya föreskrifterna om ansvarig kommun.
- I fråga om ansvar för personer som omfattas av gällande avtal (s.k. utomlänsavtal) som ingåtts med stöd av 4 § andra och tredje styckena lagen (1993:388) om införande av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, ska avtalet gälla istället för de nya föreskrifterna – om inte kommuner kommer överens om något annat.

Avsikten med ändringarna är bl.a. att underlätta för den enskilde i kontakterna med kommuner, på så sätt att den enskilde i de flesta fall inte ska behöva ha kontakt med olika kommuner i fråga om sina behov av insatser. Reglerna bör därför få genomslag så snart som möjligt men utan att den enskildes pågående insatser äventyras.

Bestämmelserna om en kommuns ansvar för insatser för personer som bereds boendeinsats och blir bosatta i en annan kommun ska gälla även när verkställighet av boende i en annan kommun påbörjats före ikraftträdandet, trots att det kan finnas avtal mellan kommunerna enligt de äldre föreskrifterna. De avtal som löper med andra villkor (s.k. 17 a- avtal) kan därför inte tillämpas i de delar som inte överensstämmer med de nya reglerna.

Socialförsäkringsbalken

Följdändringar har gjorts i socialförsäkringsbalken så att *den kommun som ansvarar för beslut om insatser enligt LSS* också är den kommun som ska ersätta kostnaderna för de 20 första assistanstimmarna och som ska höras i ärenden om assistansersättning.

Övrigt

Frågor med anledning av denna skrivelse besvaras av Ellinor Englund, 08-452 75 46 och Pär Ödman, 08-452 75 52, avdelningen för juridik.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för juridik

Germund Persson

Ellinor Englund

ANSVARFÖRDELNING MELLAN BOSÄTTNINGSKOMMUN OCH VISTELSEKOMMUN	1
SOCIALTJÄNSTLAGEN	1
Vistelsekommunens ansvar	1
Bosättningskommunens ansvar	2
Bosättningskommunens ansvar då den enskilde vistas i en annan kommun en kortare tid – d.v.s. upp till sex månader.....	3
Vilka insatser är vistelsekommunen skyldig att verkställa?	4
Den enskildes avgift	4
Ersättning till vistelsekommunen vid vistelse en kortare tid	4
Arbetsmiljölagen.....	4
Särskild avgift vid dröjsmål med verkställigheten.....	5
Rapporteringsskyldighet	5
Vistelsekommunens ansvar då bosättningskommunen inte begär hjälp	5
Vistelse en längre tid i annan kommun	5
Placeringskommunens ansvar.....	5
Punkt 1 och 2	6
Punkt 6.....	6
Ansvar för samtliga insatser	6
Akuta situationer	7
Folkbokföringskommunens ansvar.....	7
Inte folkbokförd i Sverige.....	7
Akuta situationer	7
Överflyttning av ärenden enligt socialtjänstlagen	7
Ansökan om insatser i en annan kommun	8
Ny bestämmelse för personer som utsätts för våld eller andra övergrepp.....	8
Gäller personer som måste flytta permanent	8
Våld eller andra övergrepp	8
Insatser som kan bli aktuella	8
Vilka anses ha behov av att flytta?	8
Övergångsbestämmelser	8
LAGEN OM STÖD OCH SERVICE TILL VISSA FUNKTIONSHINDRADE	9
Bosättningskommunens ansvar	9
Undantag från huvudregeln om bosättningskommunens ansvar	9
Vistelsekommunens ansvar.....	9
Vistelsekommunens skyldighet då den enskilde vistas i kommun en kortare tid – dvs. upp till sex månader.....	10
Vilka insatser är vistelsekommunen skyldig att verkställa?	10
Ersättning till vistelsekommunen vid vistelse en kortare tid	11
Arbetsmiljölagen.....	11
Särskild avgift vid dröjsmål med verkställigheten.....	11
Rapporteringsskyldighet	11
Vistelsekommunens ansvar då bosättningskommunen inte begär hjälp	12
Vistelse en längre tid i annan kommun	12
Kommun som beslutat om boende i annan kommun enligt LSS eller SoL behåller ansvaret	12
Beslut om boende enligt LSS.....	12
När beslut om boende fattats enligt socialtjänstlagen	12
Insatsen rådgivning och annat personligt stöd	13
När upphör ansvaret för den kommun som beslutat om insatser enligt 9 § 8 eller 9 i en annan kommun?	13
Förhandsbesked enligt LSS	13
Övergångsbestämmelser.....	14

SOCIALFÖRSÄKRINGSBALKEN	14
ÖVRIGT	15